

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

11. ožujka 1986.⁽¹⁾

„Ograničenja uvoza – Razlozi javnog morala”

U predmetu 121/85,

povodom zahtjeva koji je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u uputio High Court of Justice (Visoki sud, Ujedinjena Kraljevina) u postupku između

Conegate Limited

i

HM Customs & Excise

radi prethodne odluke o tumačenju članka 36. i 234. Ugovora o EEZ-u,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. Koopmans, predsjednik vijeća, K. Bahlmann, G. Bosco, T. F. O’Higgins i F. Schockweiler, suci,

nezavisni odvjetnik: sir Gordon Slynn,

tajnik: D. Louterman, administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za tužitelja u glavnom postupku, N. Peters, *barrister*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, P. Bucknell, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, E. White, u svojstvu agenta,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 21. siječnja 1986.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 30. studenoga 1984., koje je Sud zaprimio 29. travnja 1985., High Court of Justice, Queen’s Bench Division (Visoki sud, Odjel *Queen’s Bench*, Ujedinjena Kraljevina) (u daljnjem tekstu: sud koji je uputio zahtjev), uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u više prethodnih pitanja o tumačenju članka 36. i 234.

Ugovora o EEZ-u radi ocjene spojivosti određenih odredaba nacionalnog carinskog zakonodavstva s pravom Zajednice.

- 2 Ta su pitanja bila upućena u okviru postupka u svezi s privremenim oduzimanjem od strane carinskih tijela Ujedinjene Kraljevine određenih pošiljaka robe koje je iz Savezne Republike Njemačke uvezlo društvo Conegate Limited (u daljnjem tekstu: društvo Conegate). Carinski su službenici u okviru nadzora u zračnoj luci u koju su pošiljke pristigle utvrdili da se roba sastoji uglavnom od lutaka na napuhavanje očito seksualne naravi i drugih erotskih predmeta koji su prema mišljenju carinskih službenika „neprimjereni ili nećudoredni” u smislu članka 42. Customs Consolidation Act (u daljnjem tekstu: Zakon o carinama) iz 1876. kojim se zabranjuje uvoz takve robe u Ujedinjenu Kraljevinu.
- 3 Magistrates Court, Uxbridge (Magistratski sud u Uxbridgeu, Ujedinjena Kraljevina), je na zahtjev carinskog tijela odredio oduzimanje robe. Tu je odluku potvrdio Crown Court, Southward (Kraljevski sud u Southwardu, Ujedinjena Kraljevina). Društvo Conegate je sudu koji je uputio zahtjev podnijelo žalbu protiv te odluke ističući da je u konkretnim okolnostima oduzimanje dotične robe povreda članka 30. Ugovora o EEZ-u koja se ne može opravdati razlozima javnog morala u smislu članka 36. Ugovora.
- 4 U prilog svojem stajalištu društvo Conegate navelo je da je u presudi od 14. prosinca 1979. (Henn i Darby, 34/79, Zb., str. 3795.) Sud doista priznao da zabrana uvoza robe može biti opravdana razlozima javnog morala i da je u načelu na svakoj državi članici da odredi zahtjeve javnog morala na svojem državnom području, ali da unatoč tomu primjena takve zabrane jest sredstvo proizvoljne diskriminacije u smislu druge rečenice članka 36. ako u dotičnoj državi članici postoji zakonita trgovina istom robom. Društvo Conegate ustvrdilo je da je to slučaj u Ujedinjenoj Kraljevini gdje, za razliku od objavljivanja i stavljanja na tržište tiskovina nećudorednog sadržaja, što je bio predmet presude od 14. prosinca 1979., proizvodnja i stavljanje na tržište erotskih predmeta ne podliježu općoj zabrani.
- 5 S tim u svezi društvo Conegate podsjetilo je da prema pravu Ujedinjene Kraljevine izrada proizvoda koji su predmet ovog spora ne podliježe nikakvom ograničenju, dok za stavljanje te robe na tržište vrijede zabrane samo u pogledu njezina slanja poštom i njezina izlaganja na javnim mjestima. U određenim dijelovima Ujedinjene Kraljevine na snazi su druga ograničenja; tako lokalne vlasti u Engleskoj i Walesu mogu dopustiti neograničenu prodaju ili pak broj prodajnih mjesta ograničiti na način da prodaju dopuste samo u ovlaštenim erotskim trgovinama (*sex shop*).
- 6 Smatrajući da se u sporu javlja problem tumačenja prava Zajednice, sud koji je uputio zahtjev odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. Ako za određene proizvode vrijedi potpuna nacionalna zabrana uvoza u državu članicu iz druge države članice jer su ti proizvodi neprimjereni ili nećudoredni tako da u državi članici uvoza ne postoji „zakonita trgovina” dotičnim proizvodima u smislu točaka 21. i 22. presude Suda Europskih zajednica u predmetu Henn i Darby (34/79, Zb., 1979., str. 3795.), je li u tom slučaju:
 - (a) za dopuštenost proizvodnje i stavljanja na tržišta te robe u državi članici uvoza dovoljno da za tu robu vrijedi

- (i) samo potpuna zabrana slanja poštom,
- (ii) samo ograničenje u pogledu izlaganja na javnom mjestu i
- (iii) u određenim regijama države članice, samo sustav izdavanja dozvola prodajnim mjestima na kojima se ta roba prodaje kupcima koji su navršili 18 godina života, pri čemu taj sustav ni na koji način ne utječe na pozitivno pravo te države članice u području robe neprimjerene ili nečudoredne naravi;

ili

- (b) u državi članici uvoza mora postojati potpuna zabrana proizvodnje ili prodaje takve robe?

2. Ako u državi članici uvoza postoji „zakonita trgovina” proizvodima za koje vrijedi potpuna nacionalna zabrana uvoza iz druge države članice jer su ti proizvodi neprimjereni ili nečudoredni, je li u tom slučaju opravdano da zbog razloga javnog morala u smislu članka 36. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice država članica zabrani uvoz takve robe iz druge države članice uz obrazloženje da je ta roba neprimjerena ili nečudoredna, ili je takva zabrana sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine među državama članicama?

3. Je li zabrana uvoza neprimjerene ili nečudoredne robe propisana člankom 42. Zakona o carinama iz 1876. sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine u smislu članka 36. Ugovora o Europskoj ekonomskoj zajednici ukoliko se odnosi na predmete koji su zabranjeni tim zakonom, ali ne i Obscene Publications Actom 1959 (Zakon o nečudorednim tiskovinama iz 1959.)?

4. Bez obzira na odgovore na prethodna pitanja, ako država članica koja u skladu sa svojim međunarodnim obvezama na temelju Ženevske konvencije o suzbijanju prometa nečudorednim tiskovinama iz 1923. i Svjetske poštanske konvencije (obnovljena u Lausannei 1974., stupila na snagu 1. siječnja 1976.) potpuno zabrani uvoz iz druge države članice robe neprimjerene ili nečudoredne naravi, je li takva zabrana spojiva s člankom 234. Ugovora o Europskoj zajednici?”

7 Očitovanja su podnijeli društvo Conegate, vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija.

Prvo pitanje

8 Društvo Conegate poziva se na svoja očitovanja iznesena pred nacionalnim sudovima i tvrdi da članak 42. Zakona o carinama iz 1876., u mjeri u kojoj se njime općenito zabranjuje uvoz predmeta neprimjerene ili nečudoredne naravi, sadržava strože ograničenje od onoga koje proizlazi iz propisa koji se primjenjuju na trgovinu tim proizvodima u različitim dijelovima države, npr. u Engleskoj i Walesu. To je očitovanje još više primjenjivo na Sjevernu Irsku gdje nisu propisana nikakva druga ograničenja u pogledu stavljanja dotičnih proizvoda na tržište osim onih koja se odnose na njihovo slanje poštom i izlaganje na javnom mjestu.

- 9 Vlada Ujedinjene Kraljevine prvo navodi da prvo pitanje suda koji je uputio zahtjev ispravno rezimira ograničenja u pogledu stavljanja na tržište proizvoda neprimjerene ili nećudoredne naravi kakva postoje u Engleskoj, Walesu i Sjevernoj Irskoj, ali da ne uzima u obzir stroža ograničenja koja vrijede u Škotskoj i na Otoku Manu. Propisi koji vrijede u Škotskoj zabranjuju distribuciju „proizvoda nećudoredne naravi” u svrhu njihove kasnije prodaje, pri čemu izraz „proizvod” označava, među ostalim, slike i modele. Sudovi, međutim, još nisu odlučili obuhvaća li izraz „proizvodi nećudoredne naravi” i proizvode kakve uvozi društvo Conegate. S druge pak strane, nesporno je da takvi proizvodi pripadaju u kategoriju „slike neprimjerene ili nećudoredne naravi”, čija su proizvodnja i distribucija zabranjene propisima koji vrijede na Otoku Manu. Prema mišljenju Ujedinjene Kraljevine, država takvog uređenja kakvo ima Ujedinjena Kraljevina, koja dopušta postojanje razlika među propisima svojih konstitutivnih dijelova, ali koja svejedno ima jedinstven carinski sustav, nužno mora taj carinski sustav uskladiti s najstrožim unutarnjim propisima.
- 10 Ujedinjena Kraljevina dodaje da, gledane zajedno, odredbe koje vrijede u različitim dijelovima Ujedinjene Kraljevine odražavaju jasno negativno opredjeljenje prema stavljanju na tržište proizvoda nećudoredne naravi. S tim u svezi valja napomenuti da je zadnjih godina Ujedinjena Kraljevina postrojila propise, osobito u pogledu pornografskih fotografija, uvjeta za odobravanje erotskih trgovina i načina izlaganja nećudorednih proizvoda u javnosti. Ujedinjena Kraljevina stoga smatra da se u biti kriteriji ne razlikuju ovisno o tome je li riječ o domaćim ili uvezenim proizvodima.
- 11 Komisija u prvom redu tvrdi da izraz „zakonita trgovina” iz gore navedene presude od 14. prosinca 1979., na koji se odnosi prvo pitanje, ne označava legitimne ili ugledne gospodarske djelatnosti. On samo označava bilo koju trgovinu koja je u dotičnoj državi članici dopuštena. Prema mišljenju Komisije, to je slučaj sa spornom robom jer ograničenja koja je u svojem prvom pitanju opisao sud koji je uputio zahtjev ne znače da u pogledu tih proizvoda ne postoji zakonita trgovina.
- 12 Komisija navodi i da, iako na trenutačnoj razini razvoja prava Zajednice države članice mogu slobodno uspostaviti vlastite standarde u pogledu javnog morala, ta je sloboda ograničena načelom prema kojem države članice ne smiju na uvoz primjenjivati strože zahtjeve od onih koji za proizvodnju i stavljanje na tržište istih proizvoda vrijede na njihovom državnom području.
- 13 Sud primjećuje da se u prvom pitanju prvo postavlja opći problem može li se zabrana uvoza određenih proizvoda opravdati razlozima javnog morala ako propisi dotične države članice ne sadržavaju nikakvu zabranu proizvodnje ili stavljanja na tržište istih proizvoda na nacionalnom državnom području.
- 14 U svezi s tim valja podsjetiti da u skladu s člankom 36. Ugovora odredbe o slobodnom kretanju robe u Zajednici ne isključuju zabrane uvoza koje su opravdane „razlozima javnog morala”. Kao što je Sud presudio u gore navedenoj presudi od 14. prosinca 1979., načelno je na svakoj državi članici da u skladu s vlastitim vrijednosnim sustavom i na način koji sama odabere odredi zahtjeve u pogledu javnog morala na svojem državnom području.
- 15 Međutim, iako pravo Zajednice državama članicama ostavlja slobodu da same ocijene neprimjerenost ili nećudorednost određenih proizvoda, valja napomenuti da

skandalozna narav određene robe sama po sebi nije dovoljno ozbiljna da opravda ograničenja slobodnog kretanja robe ako dotična država članica u pogledu iste robe koja se proizvodi ili stavlja na tržište na njezinom državnom području ne donese kaznene mjere ili druge ozbiljne i učinkovite mjere namijenjene sprečavanju distribucije takve robe na svojem državnom području.

- 16 Iz toga proizlazi da se država članica ne može pozivati na razloge javnog morala kako bi zabranila uvoz robe iz drugih država članica kada njezini propisi ne sadržavaju nikakvu zabranu proizvodnje ili stavljanja na tržište iste robe na njezinom državnom području.
- 17 Sud u okviru svojih nadležnosti na temelju članka 177. nije nadležan utvrđivati sadržavaju li, i u kojoj mjeri, propisi Ujedinjene Kraljevine takvu zabranu. Valja, međutim, napomenuti da se na pitanje postojanja takve zabrane u državi čiji različiti dijelovi imaju vlastite unutarnje propise može odgovoriti samo uzimanjem u obzir svih tih propisa. Iako u svrhu primjene gore navedenog pravila nije nužno da proizvodnja i stavljanje na tržište proizvoda čiji je uvoz zabranjen budu zabranjeni na području svih konstitutivnih dijelova takve države, iz važećih pravila gledanih zajedno treba barem moći zaključiti da im je cilj u biti zabraniti proizvodnju i stavljanje na tržište tih proizvoda.
- 18 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev samim je tekstom svojega prvog pitanja rezimirao sadržaj nacionalnih propisa čiju spojivost s pravom Zajednice želi utvrditi. Pritom se poziva na propise u državi članici uvoznici prema kojima se sporna roba može slobodno proizvoditi, dok za njezino stavljanje na tržište vrijede određena ograničenja koja sud koji je uputio zahtjev izrijeком navodi, a to su potpuna zabrana slanja te robe poštom, ograničenja u pogledu njezina izlaganja u javnosti i, u određenim dijelovima dotične države članice, sustav izdavanja dozvola prodajnim mjestima na kojima se ta roba smije prodavati kupcima koji su navršili 18 godina života. Takva se ograničenja ne mogu, međutim, smatrati sadržajno istovjetnima zabrani proizvodnje i stavljanja na tržište.
- 19 Na raspravi je Ujedinjena Kraljevina još jednom istaknula činjenicu da trenutačno na njezinom državnom području ne postoji proizvodnja proizvoda koji bi bili usporedivi s onima koje uvozi društvo Conegate, ali ta činjenica, koja ne isključuje mogućnost proizvodnje takvih proizvoda i na koju se osim toga sud koji je uputio zahtjev ne poziva, ne može dovesti do drukčije ocjene okolnosti.
- 20 Stoga na prvo pitanje valja odgovoriti da se država članica ne može, kako bi zabranila uvoz određene robe uz obrazloženje da je ta roba neprimjerene ili nečudoredne naravi ako se na njezinom državnom području ista roba smije slobodno proizvoditi, pozivati na razloge javnog morala u smislu članka 36. Ugovora i ako za njezino stavljanje na tržište na tom državnom području vrijedi samo potpuna zabrana slanja poštom, ograničenje u pogledu izlaganja u javnosti i, u određenim dijelovima države, sustav izdavanja dozvola prodajnim mjestima na kojima se ta roba smije prodavati kupcima koji su navršili 18 godina života.
- 21 Taj zaključak ne znači da tijela vlasti dotične države članice ne smiju na tu robu nakon njezina uvoza primjenjivati ista ograničenja u pogledu njezina stavljanja na tržište kao

što su ona koja se primjenjuju na istovrsne proizvode koji se proizvode i stavljaju na tržište u državi.

Drugo i treće pitanje

- 22 S obzirom na odgovor na prvo pitanje, drugo i treće pitanje postalo je bespredmetno.

Četvrto pitanje

- 23 Društvo Conegate, Ujedinjena Kraljevina i Komisija slažu se da četvrto pitanje nije relevantno za rješenje spora u glavnom postupku. Ženevska konvencija iz 1923. odnosi se samo na nečudoredne „tiskovine” koje nisu predmet spora u ovoj stvari, dok se Svjetska poštanska konvencija ne može primjenjivati na robu koja nije uvezena poštom.
- 24 Komisija je podsjetila i na činjenicu da se prema ustaljenoj praksi Suda članak 234. Ugovora, koji štiti „prava i obveze” koji proizlaze iz sporazuma sklopljenih prije stupanja na snagu Ugovora, odnosi samo na prava i obveze između država članica i trećih zemalja. Stoga se na te sporazume nije moguće pozivati kako bi se opravdala ograničenja u trgovini među državama članicama Zajednice.
- 25 Taj argument Komisije valja prihvatiti. Kao što je Sud već rekao u presudi od 14. listopada 1980. (Burgoa, 812/79, Zb., str. 2787.), cilj članka 234. je osigurati da primjena Ugovora ne utječe ni na obvezu poštovanja prava trećih zemalja koja proizlaze iz sporazuma prethodno sklopljenog s državom članicom ni na ispunjenje obveza koje za tu državu članicu proizlaze iz tog sporazuma. Stoga se u odnosima među državama članicama na sporazume sklopljene prije stupanja na snagu Ugovora nije moguće pozivati kako bi se opravdala ograničenja u trgovini u Zajednici.
- 26 Stoga na četvrto pitanje valja odgovoriti da članak 234. Ugovora treba tumačiti tako da se na sporazum sklopljen prije stupanja na snagu Ugovora nije moguće pozivati kako bi se opravdala ograničenja u trgovini među državama članicama.

Troškovi

- 27 Troškovi vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (četvrto vijeće),

U odgovoru na pitanja koja mu je rješenjem od 30. studenoga 1984. uputio High Court of Justice, (Visoki sud, Ujedinjena Kraljevina), odlučuje:

- 1. Država članica ne može se pozivati na razloge javnog morala u smislu članka 36. Ugovora kako bi zabranila uvoz određene robe uz obrazloženje da je ta roba neprimjerene ili nečudoredne naravi ako se na njezinom**

državnom području ista roba smije slobodno proizvoditi i ako za njezino stavljanje na tržište na tom državnom području vrijedi samo potpuna zabrana slanja poštom, ograničenje u pogledu izlaganja u javnosti i, u određenim dijelovima države, sustav izdavanja dozvola prodajnim mjestima na kojima se ta roba smije prodavati kupcima koji su navršili 18 godina života.

2. Članak 234. Ugovora o EEZ-u treba tumačiti tako da se na sporazum sklopljen prije stupanja na snagu Ugovora o EEZ-u nije moguće pozivati kako bi se opravdala ograničenja u trgovini između država članica.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 11. ožujka 1986.

[Potpisi]

ⁱ Jezik postupka: engleski